

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ İÇİN HAZIRLANMIŞ BİR BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİNİN ADAPTASYONU

Dilara ÖZER, Abdurrahman AKTOP

Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZET

Araştırmanın amacı, Sherrill ve Toulmin (1977)'nin geliştirdiği 7' li Likert şeklinde 50-350 puan arasında değerlendirilen ve toplam 50 maddeden oluşan "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" (BEDTÖ) nin adaptasyonunu gerçekleştirmektir. Bu amaçla, geri çevirme yöntemi ile istatistiksel yöntemler (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, Sınıfıçı Korelasyon, Eşleştirilmiş t-testi, Cronbach Alfa ve Madde Test Korelasyonu) kullanılmıştır. Özel bir orta öğretim kurumunda öğrenim gören öğrenciler (n=25) üzerinde uygulanan Türkçe ve İngilizce ölçek arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı .75 olarak bulunmuştur. İki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ölçeğin 227 ilköğretim okulu öğrencisi üzerinde uygulanması sonucu Cronbach Alfa katsayısı .86 olarak bulunmuştur. BEDTÖ, on gün arayla 117 kişilik öğrenci grubuna uygulanmıştır. Birinci ve ikinci ölçüm arasındaki Sınıfıçı Korelasyon Katsayısı .83 olarak bulunmuştur. BEDTÖ toplam puanı ile BEDTÖ madde puanları arasındaki düzeltilmiş madde test korelasyonu ölçeğin sekiz maddesinin toplam puana uygun biçimde katkıda bulunmadığını ortaya koymuştur. Ancak bu maddelerin Cronbach Alfa katsayısını etkilemediği görüldüğünden anketin 49 maddeli formunun ilköğretim öğrencileri üzerinde kullanılabilieceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Beden Eğitimi, Tutum ölçeği, Ölçek adaptasyonu, Fiziksel aktivite alışkanlığı.

ADAPTATION OF AN ATTITUDE INVENTORY TOWARD PHYSICAL EDUCATION PREPARED FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

The purpose of this study was to adapt Children's Attitude Inventory Toward Physical Education (CAIPE) developed by Sherrill and Toulmin (1977), which contains 50 items with

Geliş tarihi : 25.11.2002

Yayına kabul tarihi : 20.06.2003

7 likert type and scored between 50-350. For this purpose, back-translation method with statistical analyses (Pearson Moments Correlation, Paired Sample T-Test, Intra Class Correlation, Cronbach's Alpha and Item-Total Correlation Test) was used. Pearson Moments Correlation Coefficient between original form and Turkish form of CAIPE applied to Secondary Education students ($n=25$) was found .75. There was no significant difference between original form and Turkish form of CAIPE ($p>0.05$). Cronbach's Alpha Coefficient of .86 was obtained from the application of primary school CAIPE to 227 primary school students. CAIPE was applied to 117 students with a 10 day. Intraclass Correlation Coefficient between first and second measure was .83. Corrected Item Total Correlations Analyses showed that eight items in Turkish form of CAIPE did not contribute the total score properly. However, since it was found that these items did not affect Cronbach's Alpha Coefficient it was concluded that Turkish Form of CAIPE with 49 items can be used for Elementary Education Students.

Key words: Primary Education, Physical Education, Attitude scale, Adaptation of scale, Physical activity habits.

GİRİŞ

Tutum, "bir bireye atfedilen ve bireyin bir psikolojik obje ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim" olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999). Tutumların ölçülmesinde Likert Ölçekleri (Toplamalı Sıralama Tekniği), Thurstone Ölçekleri (eşit görünen aralıklar tekniği) ve Guttman Ölçekleri (birikimli ölçekleme tekniği) olmak üzere üç tip ölçek kullanılmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999). Likert Ölçeği en yaygın kullanılan tutum ölçme yöntemlerinden biridir (Hastad ve Lavay, 1989). Likert, ölçek kurmak için önce belli bir tutumla ilişkili olduğu düşünülen tutum cümlelerinin bir araya toplanması ve deneklerin bu cümlelere tepki gösterecekleri 5 kategorinin sunulması ("Fikrime çok uygun", "Fikrime uygun", "Kararsızım", "Fikrime aykırı", "Fikrime çok aykırı") gerektiğini belirtmektedir. Beş kategori sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 puan olarak değerlendirilerek bütün maddelere

verilen cevaplar toplanır ve toplam bir puan elde edilir. Likert ölçeklerinde, aynı yönde yazılan cümleler "evet" cevabı verme eğilimini kontrol etmeye olanak vermediği için ölçekteki ifadelerin yarısı olumlu yarısı olumsuz yönde yazılmış cümlelerden oluşan "dengeli" ölçekler kullanılır. Bu dengeleme tekniği ile "evet" olarak yanıtlama eğilimi ortadan kalkar (Kağıtçıbaşı, 1999).

Birçok alanda olduğu gibi beden eğitimi ve spor alanında da tutum ölçeklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Beden eğitimi alanında ölçek geliştirme çalışmalarının öğretmene, program sürecini ve öğrencinin amaçlarını belirlemesine yardımcı olma da, öğrenci gruplarının ya da bireylerin tutum puanlarını karşılaştırmada sayısal veri temeli sağlamada, beden eğitimi müfredatını planlamaya yardımcı olacak bilgileri toplamada ve fiziksel aktiviteden hoşlanımı artırmak için kullanılan eğitimsel stratejileri-yöntemleri değerlendir-

mede yararlı olabileceği düşünülmektedir (Hastad ve Lavay, 1989).

Bu amaçla geliştirilmiş ölçeklerden bazıları aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Wear (1955) beden eğitimi dersine yönelik tutumu ölçmek için yüksekokul öğrencileri üzerinde beş dereceli Likert tipi bir ölçek (güvenirligi .94- .96), Richardson (1960) da, yüksekokul ve kolej öğrencileri üzerinde "Fiziksel Fitnes ve Egzersize Yönelik Tutum Ölçeği" (.83 güvenirligi) geliştirmiştir. Adams (1963), kolej öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma ile geliştirdiği 12 maddelik ve iki seçenekli (katılıyorum/katılmıyorum) değerlendirmesi olan ölçeğin güvenirligini .71 olarak bulmuştur. Edgington (1968), yüksekokul öğrencilerinin beden eğitimi-ne yönelik tutumlarını ölçmek için beden eğitimi dersi ile ilgili 66 ifadeden oluşan ve Likert'in yedi dereceli değerlendirmesinin kullanıldığı kendi adı ile anılan bir tutum ölçeği (güvenirligi .92) geliştirmiştir. Kenyon (1968), kolejli kız ve erkekler üzerinde yaptığı çalışmada fiziksel aktiviteye yönelik tutumu ölçmek için sosyal yaşantı, sağlık ve fitnes, risk ve heyecan gibi altı alt ölçekten oluşan "Fiziksel Aktiviteye Yönelik Tutum Ölçeği" geliştirmiştir. Değerlendirmede Likert tipi yedi dereceli ölçek kullanılmıştır. Bu tutum ölçeğinin güvenirligi .72 ile .89 arasında değişmektedir (Hastad ve Lavay, 1989).

Simon ve Smoll (1974), Kenyon'un fiziksel aktiviteyi çok boyutlu sosyopsikolojik bir olgu olarak karakterize ettiği kavramsal modeline dayalı olarak "Ço-

cukların Fiziksel Aktiviteye Yönelik Tutumları Ölçeğini" geliştirmiştir. Dördüncü ve dokuzuncu sınıf öğrencileri üzerinde geliştirilen bu ölçeğin güvenirliginin .80 ile .89 arasında değiştiği belirtilmektedir. Bu ölçeğin alt bölümleri şunlardır; a. Fiziksel aktivite sosyal bir deneyimdir. Arkadaşlarla beraber olmaya ve yeni insanlarla tanışmayı sağlar. b. Fiziksel aktivite sağlık ve zindelik sağlar. c. Fiziksel aktivite heyecan verici ancak biraz da risk içermektedir. d. Fiziksel aktivite insan hareketlerini güzelleştirir. e. Fiziksel aktivite gerilimi gidererek rahatlama sağlar. f. Fiziksel aktivite uzun ve zorlu bir çalışma gerektirir.

Cheffers, Mancini ve Zaichkowsky (1976) ilkökul 1-6 sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma ile geliştirdiği "İnsan Hareketleri Tutum Ölçeğinin" güvenirligini .70-.99 olarak bulmuşlardır. Bu ölçek, beden eğitimi programı ile bütünleşmiş belli süreçleri, aktivite alanlarını, öğretmenlere yönelik tutumları ölçmek için kullanılmaktadır. Veriler çocukların tipik beden eğitimi dersinde meydana gelen durumları içeren resimlere verdiği yanıtlarla toplanmaktadır.

Sherrill ve Toulmin 1977 yılında, 7'li Likert şeklinde 50-350 puan arasında değerlendirilen ve toplam 50 maddeden oluşan "Çocukların Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğini" geliştirmişlerdir. 9-12 yaş çocukları için geliştirilen bu ölçeğin yapı geçerliği 300 çocuk üzerinde test edilmiştir. İki yarı (split-half) güvenirligi .91 olarak bulunmuştur. 1995

yılında 322 çocuk üzerinde yeniden yapılan test-tekrar test güvenirliliği .87 olarak bulunmuştur (Atkins, 1995) .

Schutz, Smoll, Carre ve Mosher (1985), daha önce geliştirdikleri bir ölçeği yeniden yapılandırmışlardır. Çocukların fiziksel aktiviteye yönelik tutumlarını belirlemek için yedi fiziksel aktivite alt alanından oluşan, 3-7 ve 11. sınıflara devam eden yaklaşık 500 kız ve erkek öğrenci üzerindeki uygulama ile yeniden yapılandırılan bu ölçeğin yüksek iç tutarlılığa ve güçlü faktör geçerliliğine sahip olduğu belirtilmektedir.

Türkiye'de öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile ilgili ölçek geliştirme çalışması Pehlivan (1998) ile Demirhan ve Altay (2001) tarafından yapılmıştır. Pehlivan ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitim dersine yönelik tutumlarını ölçebilecek 22 maddelik Likert tipi tutum ölçeği geliştirmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı .95'dir. Demirhan ve Altay (2001), 1996 yılında geliştirdikleri 32 maddelik ölçeğin revizyonunu lise birinci sınıfa devam eden 650 kız ve erkek üzerinde gerçekleştirmişlerdir. 24 ifadeden oluşan beş dereceli Likert tipi ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120'dir. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak bulunmuştur.

Çocukların fiziksel aktiviteye yönelik tutumları fiziksel aktiviteye arkadaşları ile katılma veya yeni arkadaşlar edinme, sağlık ve fiziksel uygunluğun artması,

eğlence ve becerilerini geliştirme gibi bir çok faktör tarafından etkilenmektedir. Bireyin hayatı boyunca fiziksel aktiviteyi devam ettirmesinde anahtar rol oynayan faktörlerden birisi de özellikle de çocukluk döneminde fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutumun geliştirilmesidir. Çocukların fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde aile, arkadaşlar, toplum programları ve okullardaki beden eğitimi dersleri (Hicks, Wiggins, Crist ve Moode, 2001), öğretmen ve antrenör tarafından verilen destek, küçük yaşta düzenli olarak bir spor faaliyetine katılma fırsatı ve medya etkili olan yollardır. Bu faktörler aynı zamanda yetişkin dönemde aktif bir yaşam tarzını sürdürmek için önemli bir temel oluşturmaktadır (Godin ve Shephard, 1984).

Beden eğitimi dersi öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar önemli noktaların ortaya konmasına yardımcı olmaktadır. Örneğin, Sherrill, Holguin ve Caywood (1989) yaptıkları çalışmada fiziksel olarak daha uygun olan öğrencilerin, beden eğitimi ve fiziksel aktiviteye yönelik daha olumlu tutum içerisinde oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Everhart, Everhart, Sands ve Dunaway (1998), 32 üçüncü sınıf öğrencisi üzerinde öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin zevklerini inceledikleri çalışmalarında, çocukların beden eğitimi dersinde kendilerine gösterilen beceriyi gerçekleştirirken kardiyovasküler yüklenme altında daha çok zevk aldıklarını belirlemiştir.

Godin ve Shephard (1984), egzersize

yönelik sosyal normları incelemek amacıyla, beden eğitimi dersi alan 7. ve 9. sınıflarda okuyan erkek ve kız olmak üzere toplam 698 ortaokul öğrencisi üzerinde 5 dereceli Likert tipi ölçek, güncel fiziksel aktivite düzeylerini ölçmek için ise Godin tarafından geliştirilen bir anket uygulamışlardır. Sonuçlar öğrencilerin normatif inançlarında ve “önemli buldukları bireye uyum gösterme” motivasyonlarında 7. sınıftan 9. sınıfa kadar olan süre içerisinde önemli değişiklikler olduğunu, ders içinde aktif ve aktif olmayan öğrencilerin sonuçları arasında da önemli düzeyde farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Hicks ve ark. (2001), çocukların fiziksel aktiviteye yönelik tutumlarını belirlemek için 8 yaşlarındaki 46 erkek ve 51 kız olmak üzere toplam 97 üçüncü sınıf öğrencisine Simon ve Smoll (1974) tarafından geliştirilen, Sosyal Gelişim, Sosyal Devamlılık, Sağlık ve Fiziksel Uygunluk, Risk ve Heyecan, Estetik olmak üzere 5 alt boyutu içeren “Fiziksel Aktiviteye Yönelik Tutum Envanteri” uygulamışlardır. Uygulanan çok yönlü varyans analizi sonucunda, cinsiyet farklılığı sa-

dece estetik alt boyutunda gözlenmiş, erkekler estetik alt boyutunda kızlardan daha düşük puan elde etmişlerdir.

Bu çalışmanın amacı, yaşam boyu spor alışkanlığının kazanıldığı ilköğretim çağındaki öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve toplumsal ve tutum açısından kültürel farklılıkların ele alınmasını sağlayabilecek Sherrill ve Toulmin tarafından (1977) geliştirilmiş “Çocukların Beden Eğitimi-ne Yönelik Tutum Ölçeğinin” Türk çocukları üzerindeki adaptasyonunu gerçekleştirmektir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Sherrill ve Toulmin (1977) tarafından geliştirilmiş olan beden eğitimi ölçeğinin orijinal formu ile Türkçe formu arasındaki eşdeğerliği saptamak için Antalya Kolejinin İngilizce bölümünde okuyan 25 lise birinci sınıf öğrencisi üzerinde on gün ara ile uygulama yapılmıştır. Araştırma grubunun % 52’si kız, % 48’i erkektir. Kızların ve erkeklerin yaş ortalamaları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Eşdeğerlik çalışmasına katılan araştırma grubunun yaş ve cinsiyet özellikleri.

		N	%	MİN.	MAK.	ORT.	S.S.
YAŞ	ERKEK	12	0.48	13.79	15.86	14.76	0.72
	KIZ	13	0.52	13.75	15.52	14.49	0.61
	TOPLAM	25	100.	13.75	15.86	14.57	0.66

Bedensel Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Ölçeğin iç tutarlık çalışması, bir ilköğretim okulunun 7. ve 8. sınıflarına devam eden 227 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunun %

44.93'ü kız, % 55.07'si erkektir. Kızların ve erkeklerin yaş ortalamaları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İç tutarlık çalışmasına katılan araştırma grubunun yaş ve cinsiyet özellikleri.

		N	%	MİN.	MAK.	ORT.	S.S.
YAŞ	ERKEK	102	44.93	11.82	14.16	12.77	0.61
	KIZ	125	55.07	11.78	15.87	12.81	0.66
	TOPLAM	227	100.	11.78	15.87	12.79	0.63

Ölçeğin test- tekrar test çalışması, bir ilköğretim okulunun 7. ve 8. sınıflarına devam eden 117 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunun

% 56.41'i kız, % 43.59'u erkektir. Kızların ve erkeklerin yaş ortalamaları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Test - tekrar test çalışmasına katılan araştırma grubunun yaş ve cinsiyet özellikleri.

		N	%	MİN.	MAK.	ORT.	S.S.
YAŞ	ERKEK	51	43.59	11.82	14.14	12.92	0.60
	KIZ	66	56.41	11.93	15.87	13.05	0.69
	TOPLAM	117	100.	11.82	15.87	12.99	0.66

Veri Toplama Araçları

Sherrill ve Toulmin tarafından (1977) geliştirilmiş "Çocukların Bedensel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin" Türk çocukları üzerindeki adaptasyonunu gerçekleştirmek amacıyla yazarın izni alınarak bedensel eğitimi dersi ile ilgili 50 ifadeden oluşan ve Likert tipi yedi dereceli değerlendirmeye sahip olan ölçeğin adaptasyon çalışmaları başlatılmıştır. İlk

olarak orjinal metin çok iyi derecede İngilizce bilen biri spor bilimci ve Amerikan kültürünü yakından tanıyan üç farklı kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Üç metin araştırmacılar tarafından birbiri ile karşılaştırılmış ve 2-30-33 nolu maddelerin çevirilerinde uyumsuzluk olduğu belirlenmiştir. Sherrill'in bu maddelerle ilgili açıklamasına başvurulmuş, tekrar çevirmenler ve iki İngilizce dil bilimcisi

tarafından gözden geçirilerek ortak ifadeler belirlenmiştir. Orijinal metindeki 18. madde (Büyüdüğüm zaman beden eğitimi dersi yerine bandoya katılmayı planlıyorum) Türk Milli Eğitimi sisteminde yer almadığı için çıkarılmış, 50. madde Sherrill'in da görüşü alınarak modifiye edilmiştir. "Her gün beden eğitimi dersi almamızın gerekli olmadığını düşünüyorum" ifadesi, "Haftada iki saat beden eğitimi dersi almamız gereksizdir" şeklinde değiştirilmiştir. Daha sonra ölçek tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Ancak İngilizce'den Türkçe'ye ve Türkçe'den İngilizce'ye çeviride diğer maddelerde olduğu gibi 2-10-13-33-39-45 nolu ifadelerde de uyuşma sağlandığı halde İngilizce ve Türkçe'nin dil bilgisi yönünden tam uyuşmaması nedeniyle tekrar üzerinde çalışılmasına karar verilmiştir. Önce ilköğretim okulu 7. sınıflardan bir şubede ölçek uygulanmış çocukların anlaşılması zor maddeleri bildirmeleri ve kendi alternatif cümlelerini yazmaları istenmiştir. Daha sonra İngilizce'yi de iyi bilen bir Türk Dil Bilimci ile tüm ifadeler gözden geçirilerek ifadelere karar verilmiştir. Örneğin, 45. madde (PE class is too rough) " beden eğitimi dersi zorlayıcıdır" şeklinde çevrilmiş ancak Türkçe düşünüldüğünde İngilizce ifade ile örtüşmediği belirlenince Sherrill'in gönderdiği açıklamalar doğrultusunda bilgi verilerek bir kaç beden eğitimi öğretmenin uygun ifade hakkında görüşleri

alınmıştır. Sonunda "Beden Eğitimi dersleri mücadeleye dayalı sert oyunları içeriyor" ifadesinin İngilizce ifadeyi karşıladığı ortak fikrine varılmıştır. 2.maddenin Türkçe'deki karşılığı (Beden Eğitimi dersinden çok fazla zaman ayırmayı gerektirecek kadar yarar sağlanamaz) anlaşılması zor bulunduğundan "Beden Eğitimi (BE) derslerine bu kadar zaman ayırmaya değmiyor" şeklinde, 13. maddede oluşturulan "BE dersinde oyun oynadığımızda ben hiç bir zaman lider olamıyorum" ifadesi "BE dersinde oyun oynadığımızda ben hiç bir zaman önemli bir konumda yer alamıyorum", "Beden Eğitimi dersi bana bedenimin yapabileceği şeylerin kıymetini bilmemi öğretti" şeklindeki 33. madde, "BE dersi bana bedensel yeteneklerimin kıymetini bilmemi öğretti", "BE dersi erkekleri ve kızları hile yapmaya teşvik ediyor" şeklindeki 39. madde "BE dersi öğrencileri sportmenlik dışı davranmaya teşvik ediyor "şeklinde düzenlenmiştir. Ön uygulamada öğrencilerin hepsinin kondüsyon sözcüğünü bilmedikleri belirlenince 26. ve 47. maddelere parantez içinde (kuvvet, hız, dayanıklılık, esneklik şeklinde) açıklama eklenmiştir. Böylece ölçek, 24'ü (1-4-6-7-11-12-16-18-19-23-24-26-27-29-31 nolu ifadeler) olumlu, 25'i olumsuz olmak üzere toplam 49 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten en az 49, en çok 343 puan alınabilmektedir. Ölçeğin bir örneği Ek 1'de verilmiştir.

Verilerin Toplanması

BEDTÖ, okullara gidilerek sınıflardaki öğrencilere topluca uygulanmıştır. Önce ölçeğin açıklaması okunmuş, sorular yanıtlanmış ve yapılan açıklamalar doğrultusunda öğrencilerin ölçeği işaretlemeleri istenmiştir. İşaretlenmemiş ya da birden fazla işaret konulmuş, cinsiyetin ve doğum tarihinin belirtilmediği formlar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak, veriler, orijinal form ile Türkçe form arasındaki eşdeğerliği saptamak için İngilizce bölümünde lise birinci sınıfta okuyan 25 öğrenci, iç tutarlılık çalışması için bir ilköğretim okulunun 7. ve 8. sınıflarına devam eden 227 öğrenci, test-tekrar test çalışması için ise iç tutarlılık çalışmasının yapıldığı gruptan tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 117 kişilik öğrenci grubu üzerinden toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Beden eğitimi tutum ölçeğinin orijinal

formu ile Türkçe formu arasındaki eşdeğerlik Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu yöntemi ile analiz edilmiştir. İki ölçek arasındaki farkın belirlenmesi için eşleştirilmiş t-testi kullanılmıştır. BEDTÖ'nün iç tutarlılığı Cronbach Alfa istatistiği kullanılarak değerlendirilmiştir. Madde puanlarının BEDTÖ toplam puanı ile korelasyonunu göstermek amacıyla Düzeltilmiş Madde Test Korelasyonları kullanılmıştır. Test-tekrar test puanlarının analizinde Sınıfıçi Korelasyon yöntemi uygulanmıştır. Test-tekrar test arasındaki farkın belirlenmesi için ise eşleştirilmiş t testi kullanılmıştır.

BULGULAR

A. Orijinal form ile Türkçe form arasındaki eşdeğerliğin saptanması

Türkçe ve Orijinal İngilizce ölçek, Antalya Kolejinin İngilizce bölümünde okuyan 25 lise son sınıf öğrencisi üzerinde on gün arayla uygulanmıştır. Tablo 4'de

Tablo 4. Araştırma grubunun Orijinal ölçek ile Türkçe ölçekten aldıkları puanların cinsiyete göre dağılımı.

		N	MİN.	MAK.	ORT.	S.S.
BEDTÖ (Türkçe Form)	ERKEK	12	169	300	256.25	34.39
	KIZ	13	170	278	237.15	27.20
	TOPLAM	25	169	300	246.32	31.73
BEDTÖ (İngilizce Form)	ERKEK	12	181	278	239.08	33.37
	KIZ	13	181	261	238.85	22.52
	TOPLAM	25	181	278	238.96	27.64

uygulama sonuçları verilmiştir. Türkçe ve İngilizce form arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı .75 olarak bulunmuştur. İki ölçüm arasındaki farkın anlamlılığı-

ğını belirlemek için yapılan eşleştirilmiş t-testi sonuçlarına göre iki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. Araştırma grubunun Türkçe ölçekten aldıkları puanların cinsiyete göre dağılımı.

	CİNSİYET	N	%	MIN	MAX	ORT	SS
BEDTÖ	ERKEK	102	44.93	180	323	266.33	30.05
	KIZ	125	55.07	153	338	275.83	30.84
	TOPLAM	227	100.	153	338	271.56	30.79

B. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin İç Tutarlılığının Saptanması

Tablo 5’de ölçeğin 227 ilköğretim okulu öğrencisi üzerinde uygulanması sonucu elde edilen değerler verilmiştir. Yapılan istatistiksel inceleme sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .86 olarak bulunmuştur.

BEDTÖ toplam puanı ile BEDTÖ madde puanları arasındaki düzeltilmiş madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Tablo 6’da görüldüğü üzere, madde 3 için .15, madde 4 için .18, madde 8 için .14, madde 11 için .12, madde 14 için .02, madde 21 için .15, madde 22 için .02 ve madde 38 için .14 olarak bulunmuştur. Diğer maddelerin madde test korelasyonu değerleri 0.21 ile 0.55 arasında değişmektedir.

C. Test- Tekrar Test Güvenirliliği

BEDTÖ, on gün arayla 117 kişilik öğ-

renci grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonuçları Tablo 7’de verilmiştir. Birinci ve ikinci ölçüm arasındaki sınıf içi korelasyon katsayısı .83 olarak bulunmuştur. Farklı zaman dilimlerindeki uygulamalarda toplam puan açısından iki ölçüm arasında fark olup olmadığı eşleştirilmiş t-testi ile incelenmiş ve iki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA

BEDTÖ’nün Türkçe ve İngilizce formu arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı .75 olarak bulunması orijinal form ile Türkçe formun birbirleri ile ilişkili olduğunu ve benzer sonuçlar ortaya koyduğunu göstermektedir. Birçok ölçeğin adaptasyon çalışmasında orijinal ölçekle Türkçe ölçek arasında eşdeğerlik saptama çalışmasının yapılmadığı sadece bir ya da bir kaç grup çevirmenin çeviriyi

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Tablo 6. BEDTÖ'nün düzeltilmiş madde-test korelasyon değerleri.

Madde	N	ORT	S.S.	Düzeltilmiş madde –test r	Madde çıkarıldığında α değeri	Madde	N	ORT	S.S.	Düzeltilmiş madde –Test r	Madde çıkarıldığında α değeri
M1	227	6.01	1.43	.35	.8594	M25	227	5.18	2.11	.31	.8599
M2	227	6.35	1.35	.37	.8591	M26	227	6.09	1.39	.51	.8569
M3	227	3.04	2.27	.15	.8639	M27	227	5.78	1.53	.35	.8592
M4	227	6.58	.99	.18	.8618	M28	227	6.24	1.52	.24	.8611
M5	227	5.42	1.90	.30	.8603	M29	227	6.04	1.46	.47	.8574
M6	227	5.70	1.57	.37	.8590	M30	227	6.15	1.58	.53	.8561
M7	227	5.19	1.78	.44	.8576	M31	227	6.06	1.36	.43	.8581
M8	227	4.80	2.25	.14	.8643	M32	227	5.83	1.83	.55	.8550
M9	227	6.33	1.26	.37	.8592	M33	227	6.09	1.34	.51	.8571
M10	227	5.98	1.71	.28	.8603	M34	227	6.38	1.10	.51	.8578
M11	227	5.12	2.17	.12	.8643	M35	227	4.44	2.31	.21	.8631
M12	227	6.53	1.09	.31	.8602	M36	227	5.81	1.61	.42	.8580
M13	227	5.22	2.05	.44	.8571	M37	227	6.20	1.46	.37	.8590
M14	227	3.74	2.09	-.02	.8667	M38	227	3.81	2.31	.14	.8640
M15	227	4.94	2.03	.38	.8583	M39	227	5.64	1.88	.38	.8586
M16	227	5.92	1.64	.39	.8584	M40	227	6.30	1.35	.38	.8589
M17	227	5.63	1.82	.25	.8611	M41	227	5.50	1.89	.44	.8567
M18	227	5.03	1.87	.37	.8587	M42	227	5.33	2.03	.32	.8598
M19	227	6.21	1.17	.49	.8578	M43	227	6.25	1.22	.43	.8586
M20	227	5.42	1.79	.34	.8594	M44	227	5.81	1.75	.36	.8589
M21	227	3.63	2.26	.15	.8639	M45	227	4.76	2.03	.21	.8621
M22	227	3.78	2.27	-.02	.8676	M46	227	5.13	1.87	.30	.8600
M23	227	6.55	1.05	.45	.8587	M47	227	5.35	1.66	.41	.8582
M24	227	5.92	1.59	.33	.8596	M48	227	5.79	1.56	.50	.8568
						M49	227	6.58	1.29	.38	.8590

Tablo 7. Araştırma grubunun Orijinal ölçek ile Türkçe ölçekten aldıkları puanların cinsiyete göre dağılımı

		N	%	MİN.	MAK.	ORT.	S.S.
BEDTÖ (İlk Ölçüm)	ERKEK	51	43.59	167	315	268.26	30.81
	KIZ	66	56.41	189	327	270.56	30.03
	TOPLAM	117	100.	167	327	269.56	30.26
BEDTÖ (İkinci Ölçüm)	ERKEK	51	43.59	180	323	266.98	30.68
	KIZ	66	56.41	153	338	269.36	35.62
	TOPLAM	117	100.	153	338	268.33	33.44

denetleyerek karar vermesi yönteminin uygulandığı görülmektedir (Savaşır, 1994).

Beden Eğitimi Tutum Ölçeğinin iç tutarlılığının saptanması için yapılan istatistiksel inceleme sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .86 olarak bulunması, ölçeğin içtutarlılığının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, BEDTÖ'nün orijinal formunun iki yarı güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Türkçe formunun güvenilirlik katsayısının biraz daha düşük olmasının kültürel farklılıktan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çünkü Türk çocukları üzerinde geliştirilen beden eğitimi tutum ölçeklerinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları da oldukça yüksek bulunmuştur (Demirhan ve Altay, 2001; Pehlivan, 1998).

8 madde dışında diğer maddelerin madde test korelasyonu değerleri 0.21 ile 0.55 arasında değişmektedir. Bir

madde için hesaplanan madde test korelasyonunun .20'nin altında kalması o maddenin toplam puana uygun biçimde katkıda bulunmadığını ve ölçeğin güvenilirliğinin düşmesine neden olduğunu düşündürmektedir (Ağargün ve ark., 1996). Düzeltilmiş madde test korelasyonunun uygulanması 3., 4., 8., 11., 14., 21., 22., ve 38. maddelerde sorun olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Cronbach Alfa değeri (.86) ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

BEDTÖ'nün, birinci ve ikinci ölçümü arasındaki sınıf içi korelasyon katsayısının .83 olarak bulunması ve farklı zaman dilimlerindeki uygulamalarda toplam puan açısından iki ölçüm arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaması ($p>0.05$), bu ölçeğin zamansal tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. BEDTÖ'nün orijinal formunun sınıfiçi korelas-

yon kullanılarak yapılan test-tekrar test güvenilirliği .87 olarak bulunmuştur. Demirhan ve Altay (2001) .85, Pehlivan (1998) ise, geliştirdikleri Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin sınıf içi korelasyon katsayısını .83 olarak bulmuşlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sherrill ve Toulmin (1977) tarafından geliştirilmiş olan beden eğitimi ölçeğinin orijinal formu ve Türkçe form arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı .75 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .86, birinci ve ikinci ölçüm arasındaki sınıf içi korelasyon katsayısı da .83 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, BEDTÖ'nün yeterli iç tutarlığa ve güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte bu ölçeğin sorunlu maddeleri yeniden gözden geçirilerek düzeltilmiş madde test korelasyonları hesaplanacak, beden eğitimi dersine yönelik olumlu ve olumsuz tutuma sahip olan grupları ayırt etme özelliği test edilerek geçerliliği araştırılacaktır.

Sonuç olarak, BEDTÖ'nün sekiz maddesinin toplam puana uygun biçimde katkıda bulunmadığı, ancak bu maddelerin Cronbach Alfa katsayısını etkilemediği görülmüştür. Bu ölçeğin, kültürel ve toplumlar arası farklılıkları ortaya koyabilmek amacıyla yapılan çalışmalarda kullanılabilmesi için madde sayısının mümkün olduğunca orijinal formuna uygun olmasına özen gösterilmiş ve anketin 49 maddeli formunun ilköğretim öğ-

rencileri üzerinde kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Beden eğitimi, eğitim ve program geliştirme alanında çalışan akademisyenler, bu tutum ölçeğini kullanarak, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkileyebileceği düşünülen yaş, cinsiyet, fiziksel uygunluk, sosyo kültürel yapı, beden eğitimi öğretmenine yönelik düşünceler gibi özellikleri inceleyebilirler. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin beden eğitimi dersine olumlu tutum geliştirmesine yönelik çalışmaların yapılması için bir temel oluşturacaktır.

Fiziksel aktiviteye yönelik tutumun da diğer tutumlar gibi küçük yaşlarda kazanıldığı düşünülmektedir (Hicks ve ark., 2001). Beden eğitimi derslerinde birçok hoşça giden, değişik fiziksel aktivite örneklerinin sunulmasının çocukların fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutum geliştirmelerine ve yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olabileceği ileri sürülmektedir. Yaşam boyu düzenli olarak fiziksel aktivitelere katılan bireylerin daha sağlıklı, daha mutlu ve daha nitelikli bir yaşam sürdürebilecekleri düşünülmektedir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Dilara ÖZER, Akdeniz Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 07058 ANTALYA

Elektronik posta: ozerd@akdeniz.edu.tr

KAYNAKLAR

- Adams, R. S. (1963). Two scales for measuring attitude toward physical education. **Research Quarterly**, 34, 91-94.
- Ağargün, M. Y., Kara, H., Anlar, Ö. (1996). Pittsburgh uyku kalitesi indeksinin geçerliliği ve güvenilirliği. **Türk Psikiyatri Dergisi**, 7 (2), 107-115
- Atkins, S. K (1995). Factor analysis of children's attitudes toward physical education, **unpublished thesis**, Texas Woman' s University, Denton. With C. Sherrill (thesis advisor).
- Cheffers, J. T., Mancini, V. H., Zaichkowsky, L. D. (1976). The development of an elementary physical education attitude scale. **The Physical Educator**, 3,30-33.
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. **Spor Bilimleri Dergisi**, 12 (2), 9-20.
- Edgington, C. W. (1968). Development of an attitude scale to measure attitudes of high school freshman boys toward physical education. **Research Quarterly**, 39,505-12
- Everhart, B., Everhart, L., Sands C., Dunaway, D. (1998). The effects of combining a fitness emphasis during motor skill practice on third graders' enjoyment of physical education lessons. **The Physical Educator**, 55, 114-120.
- Godin, G. ve Shephard, R. J. (1984). Normative beliefs of school children concerning regular exercise, **Journal of School Health**, 54(11),443-445
- Hastad, D. N. ve Lacy, A. C. (1989). **Measurement and Evaluation in Contemporary Physical Education**. Scottsdale, AR: Gorsuch Scarisbrick Publishers.
- Hicks, M. K., Wiggins, M. S., Crist, R. W., Mode, F. M. (2001). Sex differences in grade three students attitudes toward physical activity. **Perceptual and Motor Skills**, , 93, 97-102.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). **İnsan ve İnsanlar**. İstanbul: Evrim Yayınları. sayfa: 83-123.
- Kenyon, G. S. (1968). Six scales for assessing attitudes toward physical activity. **Research Quarterly**, 3,566-73
- Pehlivan, Z. (1998). Beden eğitimi dersi için tutum ölçeği geliştirme, **5. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi**. Ankara, Hacettepe Üniversitesi 5-7 Kasım.
- Richardson, C. E. (1960). Thurstone scale for measuring attitudes of college students toward physical fitness and exercise. **Research Quarterly**, 31, 638-43.
- Savaşır, I. (1994). Ölçek uyarlamasındaki sorunlar ve bazı çözüm yolları. **Türk Psikoloji Dergisi**, 9 (33), 27-32
- Schutz, R. W., Smoll, F. L., Carre, F. A., Mosher, R. E. (1985). Inventories and norms for children's attitudes toward physical activity. **Research Quarterly For Exercise and Sport**, 56 (3), 256-265.
- Sherrill, C., Holguin, O., Caywood, A. J. (1989). Fitness, attitude toward physical education and self-concept of elementary school children. **Perceptual and Motor Skills**, 69:411-414
- Simon, J. A. ve Smoll, F. L. (1974). An instrument for assessing children's attitudes toward physical activity. **Research Quarterly**, 45, 407-415
- Wear, C. L. (1955). Construction of equivalent forms of an attitude scale. **Research Quarterly**, 26, 113-119

EK 1

ÇOCUKLAR İÇİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA

Sizlere dağıtmış olduğumuz anketlerde beden eğitimi dersi ile ilgili bazı ifadeler bulunmaktadır. Biz, sizlerin bu ifadeler hakkında tam olarak ne düşündüğünüzü bilmek istiyoruz. Ankette bulunan ifadelere cevap verirken normal programınız içerisinde bulunan beden eğitimi derslerini göz önüne alarak cevaplamanız gerekmektedir. İfadeleri cevaplandırırken ders dışında katıldığınız beden eğitimi faaliyetlerini göz önüne almayınız. Öğrenciler farklı düşüncelere sahip olabilir. Bundan dolayı anketi doldurma işleminde arkadaşlarınızla iletişime girmeyiniz. Anket içerisinde doğru ya da yanlış cevap yoktur.

İfadeleri okuduktan hemen sonra, ilk aklınıza gelen şıkkı işaretleyiniz. İfadeler üzerinde çok fazla düşünmeyiniz. Eğer okuduğunuz ifade ile aynı fikirde iseniz o zaman tamamen katılıyorum, katılıyorum, biraz katılıyorum şıklarından herhangi birini x işareti ile işaretleyiniz. Eğer okuduğunuz ifade ile aynı fikirde değilseniz biraz katılmıyorum, katılmıyorum, tamamen katılmıyorum şıklarından herhangi birini x işareti ile işaretleyiniz. Cevaplarınız saklı tutulacaktır. Bundan dolayı anketteki her ifadeyi tam olarak hissettiğiniz şekilde cevaplandırınız.

SINIFI :

CİNSİYETİ : E / K

DOĞUM TARİHİ:...../...../.....

1. Egzersiz (beden eğitimi dersinde katıldığınız oyun ve spor da dahil olmak üzere herşey) yapmaktan hoşlanıyorum.
2. Beden Eğitimi derslerine bu kadar çok zaman ayırmaya değmiyor.
3. Beden Eğitimi dersinde sınav (sözlü) yapılmamalıdır.
4. Arkadaşlarımla çoğu Beden Eğitimi dersinden hoşlanıyor.
5. Beden Eğitimi dersinde istediğimiz oyunları oynayamıyoruz.
6. Beden Eğitimi dersinde öğrendiğimiz beceriler çok önemlidir.
7. Beden Eğitimi dersi arkadaşlarımla daha uyumlu olmamı öğretmiştir.
8. Beden Eğitimi dersinde canımın yanmasından ya da yaralanmaktan korkuyorum.

9. Beden Eğitimi dersinde oynadığım oyunların çoğu zaman kaybirdir.
10. Beden Eğitimi dersine sadece bu derste iyi olanlar katılmalıdır.
11. Beden Eğitimi dersine ayrılan zaman çok kısadır.
12. Beden Eğitimi dersinde oyun oynamaktan hoşlanıyorum.
13. Beden Eğitimi dersinde oyun oynadığımızda ben hiçbir zaman önemli bir konumda olamıyorum.
14. Beden Eğitimi dersleri olmadan da yeterince egzersiz (oyun ve spor da dahil olmak üzere herşey) yapıyorum.
15. Beden Eğitimi dersinde hareketleri yapamadığımda arkadaşlarım bana gülüyorlar.
16. Beden Eğitimi Öğretmenleri çocukları seviyorlar.
17. Beden Eğitimi dersi olmasaydı, duygularıma daha kolay hakim olabilirdim.
18. Beden Eğitimi dersi bize başkalarının haklarına saygı göstermeyi öğretiyor.
19. Beden Eğitimi becerileri yaşamı daha bir zevkli kılıyor.
20. Beden Eğitimi dersinde arkadaşlarımdan daha önce yoruluyorum.
21. Bazı anne ve babalar Beden Eğitimi dersine pek önem vermiyorlar.
22. Beden Eğitimi dersinde öfke ve benzeri duygularıma hakim olamıyorum.
23. Beden Eğitimi derslerimiz eğlenceli geçiyor.
24. Koşmaktan hoşlanıyorum.
25. Beden Eğitimi dersindeki tartışmalar arkadaşlarımı kaybetmeme neden oldu.
26. Beden Eğitimi dersi kondisyonumun (kuvvet, hız, esneklik, dayanıklılık) gelişmesine yardımcı oldu.
27. Büyüdüğüm zaman da egzersiz (oyun ve spor da dahil olmak üzere herşey) yapmaya devam edeceğim.
28. Anne ve babam Beden Eğitimi dersinde giysilerimi yıprattığım veya kirlettiğim için sık sık beni azarlıyorlar.
29. Beden Eğitimi dersi iyi sportmenliği öğretiyor.
30. Beden Eğitimi dersine ait olmadığımı hissediyorum
31. Beden Eğitimi dersi rahatlama yardımcı oluyor.
32. Beden Eğitimi dersinde aptalca şeyler yapmak zorunda kalıyoruz.
33. Beden Eğitimi dersi sayesinde yeteneklerimin farkına vardım.
34. Beden Eğitimi dersi sağlığı geliştirme açısından zaman kaybirdir.
35. Beden Eğitimi dersi arkadaş edinmeme yardımcı olmuyor.
36. Hemen hemen bütün Beden Eğitimi derslerinde yeni şeyler öğreniyorum.
37. Havalarda nasıl olursa olsun Beden Eğitimi dersini sabırsızlıkla beklerim.

Beden Eğitimi Dersi Tutum leği

38. Beden Eğitimi dersi zorunlu olmamalıdır.
39. Beden Eğitimi dersi öğrencileri sportmenlik dışı davranmaya teşvik ediyor.
40. Beden Eğitimi dersi erkekler için olduğu kadar kızlar içinde önemlidir.
41. Beden Eğitimi dersindeki birçok etkinlik kendimi beceriksiz hissetmeme neden oluyor.
42. En iyi arkadaŐımla aynı takımda olamadığımda Beden Eğitimi dersinde oynamak istemiyorum.
43. Beden Eğitimi dersi bizi sağlıklı alışkanlıklara yönlendiriyor.
44. Beden Eğitimi dersindeki not sistemimiz adildir.
45. Beden Eğitimi dersleri mücadeleye dayalı, sert oyunları içeriyor.
46. Beden Eğitimi dersi pek çok arkadaŐımı daha iyi anlamama yardımcı oldu.
47. Gerçekten çok iyi kondisyona (kuvvet, hız, dayanıklılık, esneklik) sahibim.
48. Beden Eğitimi dersinde öğrendiklerimin çoğunu okul dışında da kullanabiliyorum.
49. Haftada iki saat Beden Eğitimi dersi almamız gereksizdir.